

AÇIKLAMA

Bu kitapçık;

Şanlıurfa Valiliği himayesinde İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün yürüttüğü “Eğitimde Başarıyı Arttırma Projesi” kapsamında düzenlenen Eğitimde Başarıyı Arttırma Projesi Değerlendirme Çalıştayı raporlarından oluşmaktadır.

Eğitimde Başarıyı Arttırma Projesi Değerlendirme Çalıştayı alandaki yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler ve öğrenci velilerinin görüşleri; gerekli söz dizimi, dil bilgisi ve yazım noktalama düzeltmeleri yapılarak son haline getirilmiştir.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ

Ülkemizin istikbali bilimsel düşünme alışkanlığımızın yayılmasına ve derinleşmesine bağlıdır. Günümüzün yükselen değerleri olan bilimsel bilgi, teknolojik gelişme ve hızlı değişim, formal eğitimin önemini artırmaktadır.

İnsanların toplumsal hayatta arzu ettiği şekilde yaşayabilmesi, geçmiş nesillerden daha fazla bilgi birikime sahip olmasıyla doğru orantılıdır. Bu nedenle, bireysel ve toplumsal yaşamı doğrudan etkileyen süreç olarak eğitime büyük önem atfedilmektedir. İnsanları sosyal hayata hazırlayan eğitimin üzerine aldığı işlevleri yerine getirebilmesi için dünyadaki gelişmeleri iyi irdelemesi, kendini teknolojik ve bilimsel değişimlere uyarlaması gerekir. Günümüzün güçlü ve modern ülkeleri, tüm kazanımlarını eğitime verdikleri önem ve eğitim kurumlarını günün koşullarına göre yeniden yapılandırmalarına borçludurlar.

Biz de Şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürlüğü olarak eğitimimizin niteliğini artırmak, arzuladığımız hedeflere kavuşmak için Eğitimde Başarıyı Arttırma Projesini (EBAP) hayata geçirdik. Bu proje; Destekleme ve Yetiştirme Kursları ile Koçluk Sistemini kapsamaktadır. Eylül 2015 itibariyle başlattığımız Eğitimde Başarıyı Arttırma Projesinin alandaki uygulamasını, yine alanda bulunan paydaşlarımızdan öğrenmek, Projeyi birlikte irdelemek amacıyla bu çalışmayı düzenledik. Elinizde bulunan bu kitapçıkta Projenin olumlu, olumsuz ve geliştirilmesi gereken yönleri ile ilgili; öğrencilerimizin, velilerimizin, öğretmenlerimiz ve idarecilerimizin görüşleri bulunmaktadır.

Bu çalıştayın gerçekleştirilmesinde emeği geçen Ar-Ge Ekibimize, öğrencilerimize, velilerimize, öğretmenlerimize ve idarecilerimize teşekkür eder, çalışmanın eğitim hayatımıza hayırlar getirmesini temenni ederim.

Metin İLCİ
Milli Eğitim Müdürü

BÖLÜM I

1. Metin Kılavuzu

Bu rapor; Şanlıurfa İlinde Destekleme ve Yetiştirme Kursları (DYK) ile Eğitimde Koçluk Uygulamasının hayata geçirildiği Eylül 2015 tarihinden bu yana sistemin;

- Hangi aşamaya geldiğini görmek,
- Uygulamaların sistemin amaçları ve hedefleri ile ne kadar uyumlu olduğunun tespitini yapabilmek,
- Kurumsallaşma sürecinde sistemin ne yönde ilerlediğini belirleyebilmek,
- İdareci, öğretmen, öğrenci ve veli nezdindeki algıyı anlayabilmek,
- Sorunlara çözüm üretmek,
- Sistemin iyileştirilmesi adına atılacak adımlara, sahadan elde edilen veriler ışığında karar vermek,

gibi bir dizi amaçla (07, 11, 12, Ocak 2016) tarihlerinde Şanlıurfa'daki ortaokullar, imam hatip ortaokulları ve her lise türünden idareci, öğretmen, öğrenci ile velilerin katılımıyla ikişer oturum şeklinde düzenlenen 3 ayrı çalıştay sonucu ortaya çıkan veriler analiz edilerek hazırlanmıştır.

Çalıştaylar kapsamında katılımcılardan, yazılı ve sözlü olarak görüşleri alınmıştır. Elde edilen yazılı ve sözlü veriler bilgisayar ortamında yazılı hale getirilerek çalıştay tutanağı oluşturulmuştur. Elde edilen bu veriler nitel araştırma modellerinde sıkça kullanılan betimsel analiz ve içerik analizine tabi tutulmuş ve yukarıda yer alan amaçlar doğrultusunda raporlaştırılmıştır. Okuyucunun rapordan istifadesini artırmak ve başka bir kaynağa ihtiyaç bırakmaksızın raporun yazılma amaçlarını gerçekleştirmek için sade bir dil kullanmaya özen gösterilmiştir.

2. Çalıştaya Dair Katılımcı Bilgileri

Tarih	1. Oturum	2.Oturum
07.01.2016	Ortaokul idarecileri (30)	Lise idarecileri (30)
11.01.2016	Ortaokul öğretmenleri 10 Branştan Öğretmen (40)	8. Sınıf Öğrencisi (30) 8. Sınıf Öğrenci Velisi (10)
12.01.2016	Lise Branş öğretmenleri 12 Branştan Öğretmen (40)	12. Sınıf Öğrencisi (30) 12. Sınıf Öğrenci Velisi (10)

Çalıştaylar; ortaokullar için ortak sınavlarda yer alan 6 temel dersin öğretmenleri ile rehber öğretmenler, görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi öğretmenleriyle liselerde YGS ve LYS sınavlarında yer alan 10 temel dersin yanında rehberlik ve beden eğitimi öğretmenlerinin de katılımıyla düzenlenmiştir. Çalıştaylara sınava hazırlık sürecini görebilmek ve sınava girecek olan öğrenciler arasındaki algılama farklılıklarını analiz edebilmek için ortaokullar ve imam hatip ortaokulları 8. sınıf öğrencileri ile her lise türünden 12. sınıf öğrencilerinin katılım göstermesine dikkat edilmiş ve bu sayede çalışmanın ilgi alanında olduğu düşünülen tüm çevrelerin fikirlerine ulaşılmaya çalışılmıştır.

Çalıştaylarda bulunan tüm katılımcılara Destekleme ve Yetiştirme Kursları ve Eğitimde Koçluk Uygulamasının;

- Güçlü (olumlu) yanları nelerdir?
- Zayıf (olumsuz) yanları nelerdir?
- Sistemin geliştirilmesine dair önerileriniz nelerdir?

Şeklinde 3 soru yöneltilerek cevaplar, “fikir tepsi” yöntemiyle yazılı ve sözlü olarak alınmıştır.

Raporlaştırma aşamasında betimsel analizlerin yapıldığı bölümlerde çarpıcı olması bakımından katılımcıların doğrudan görüşlerine yer verilmiştir. Çalışma

gurubunun altı farklı profilden oluştuğu katılımcı bilgilerinin yer aldığı tabloda belirtilmişti. Çalışma gurubunda lise öğretmenleri, lise öğrenci ve velileri, lise idarecileri, ortaokul öğretmenleri, ortaokul öğrenci ve velileri ve ortaokul idarecileri yer almaktadır. Yer verilen görüşlerin hangi katılımcıya ait olduğunu gösterebilmek adına rumuzlara yer verilmiştir. Aşağıda bu rumuzlar ve karşılıkları yer almaktadır.

LÖĞRT: Lise öğretmenleri

LÖ: Lise Öğrencileri

LM: Lise Müdürleri

LV: Lise Velileri

OÖĞRT: Ortaokul Öğretmenleri

OÖ; Ortaokul Öğrencileri

OM: Ortaokul Müdürleri

OV: Ortaokul Velileri

3. Eğitimde Başarıyı Artırma Projesi (EBAP)

Şanlıurfa, öğrenci sayısı bakımından ülkemizin en kalabalık dördüncü ilidir. Eğitim öğretim sürecinde; 608.309 öğrenci ve 23.077 öğretmen aktif olarak görev almaktadır. Böylesine büyük bir camia zaman zaman başarı ve donanım alanında problemler yaşamaktadır. Donanım anlamında yaşanan problemler yapılan yatırım ve çalışmalarla asgari seviyeye indirilmiştir. Bu kapsamda; 2013'den günümüze Şanlıurfa İlinde;

- 342 okul,
- 5526 derslik,
- 495 lojman,

- 30 pansiyon,
- 17 spor salonu,
- 27 atölye,
- 2 çok amaçlı salon yapılmıştır.

Bu sayede derslik problemi büyük oranda çözülmüştür. Dersliklerde ortalama öğrenci sayısı 40-50 aralığından 30-35 aralığına inmiştir. Ayrıca öğretmen atamalarında illere ayrılan kontenjan sayısına göre Şanlıurfa ilk iller arasında yer almaktadır.

Mezkûr fiziki iyileştirmelerinden artık eğitimin niceliğinin yanında niteliğinin de artırılması gerekmektedir. Bu anlamda eğitim öğretimin çıtasını yükseltmek, eğitimin niteliğini istenilen seviyeye çıkarmak amacıyla Eğitimde Başarıyı Arttırma Projesi (EBAP) hayata geçirilmiştir.

Projenin hazırlık süreci 2015 yılı Temmuz ve Ağustos aylarında başlatılmış, projenin resmi olarak uygulanmaya başladığı tarihe kadar ortaokul, lise ve halk eğitim merkezlerinde görevli öğretmen ve idarecilerle istişare toplantıları yapılmıştır. Yine istişare sürecinde il ve ilçe yöneticileriyle de toplantılar yapılmıştır. Yapılan bu toplantılar sonrası projede gerekli revizeler yapılarak uygulamaya konulmuştur.

EBAP'ın üç temel ayağı bulunmaktadır. Bunlar;

- Koçluk Uygulaması,
- Destekleme ve Yetiştirme Kursları,
- İl Geneli Deneme Sınavlarıdır.

EBAP'ın birinci ayağı olan Eğitim Koçluğu kapsamında; 8. ve 12. sınıflarda öğrenim gören her 5-10 öğrenciye bir "Eğitim Koç"u öğretmen atanmıştır. "Eğitim Koç"u öğretmen rehberliğini yaptığı öğrencinin;

- Ders notlarını,
- Deneme sınavı sonuçlarını,
- Kurslara devam durumunu,
- Ders çalışma programını takip etmektedir.

“Eğitim Koç”u öğrencinin velisiyle belli aralıklarla görüşerek öğrencinin genel durumunu değerlendirmektedir. Şanlıurfa’nın 13 ilçesinin tamamında düzenlenen Eğitim Koçluğu Seminerleriyle 1.025 rehber öğretmene eğitim verilmiştir. Koçluk uygulamasından; 52.937 öğrenci faydalanmakta olup bu uygulamada 10.035 öğretmen görev almaktadır.

EBAP’ın ikinci ayağını ise Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının denetim ve rehberliği oluşturmaktadır. Öğrencilerin ve velilerin sınavlara hazırlık kaygısı taşımaması için Bakanlığın yayımladığı yönerge çerçevesinde şartları uygun olan ortaokul, lise ve halk eğitim merkezlerinde toplamda 681 kurs merkezi açılmıştır. Bu kurs merkezlerine toplamda 124.205 öğrenci devam etmektedir. Ayrıca 6.115 öğretmen kurslarda görev almaktadır. Destekleme ve Yetiştirme Kursları tamamen ücretsiz olup mezun olan öğrencilerin YGS ve LYS’ye hazırlanmaları için 13 ilçe halk eğitim merkezlerinde kurslar açılmıştır. Böylece mezun öğrenciler de projenin yararlanıcıları haline getirilmiştir.

EBAP’ın üçüncü ayağı ise il genelinde yapılan ücretsiz deneme sınavlarıdır. Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi’nin katkılarıyla il genelinde TEOG için ilk deneme sınavı 11- 12 Kasım 2015 tarihlerinde 567 ortaokulun katılımıyla, ikinci deneme sınavı 5-6 Ocak 2016 tarihlerinde yapılmıştır. YGS deneme sınavları ise il genelinde 13 Kasım 2015, 22 Aralık 2015 ve 18 Ocak 2016 tarihlerinde yapılmıştır.

İl/ilçe yöneticilerinin okullara gerçekleştikleri denetim ve ziyaretlerin dışın-

BÖLÜM II

DESTEKLEME YETİŞTİRME KURSLARINA DAİR OLUMLU YÖNLER

Yukarıdaki şekilde, raporda geçen ve kullanma sıklığına göre ön plana çıkan kelimeler yer almaktadır. Söz konusu şekil bir kelime programcısı olan WordItOut'da hazırlanmıştır. Şekle göre raporda en belirgin hale gelen konular; koçluk, öğrenci, ortaokul ve öğretmenler olduğu görülmektedir.

Bu bölümde katılımcılardan alınan görüşler çerçevesinde oluşan “Eğitimde Fırsat ve İmkân Eşitliği”, “Akademik Başarıda Fark Edilir Seviyede Artış”, “Mevsimlik İşçi Öğrenciler ve Telafi İmkânı” temalarına yer verilmiş ve bu çerçevede kapsamında yer alan görüşler raporlaştırılmıştır.

1. Eğitimde Fırsat ve İmkân Eşitliği

Yapılan çalıştaylarda katılımcılara Destekleme ve Yetiştirme Kursları (DYK)

hakkında olumlu bulduğunuz taraflar nelerdir? Sorusu yöneltilmiştir. Katılımcılar, DYK'ların eğitimde fırsat eşitliği sağlama konusunda önemli bir adım olduğu konusunda hem fikir olduklarını ifade etmişlerdir. Maddi imkansızlıkları nedeniyle okul dışında destek eğitimi alamayan öğrenciler için DYK'ların oldukça verimli olduğunu belirten katılımcılar, bu uygulamanın özellikle dezavantajlı kesimlere önemli katkılar sunacağını belirtmişlerdir. Katılımcıların bu konudaki görüşlerini ortaya koyması için bazı örnekler aşağıda sunulmuştur. Katılımcıların değindiği bir diğer nokta ise; DYK'ların, velileri büyük bir maddi yükten kurtarmış olduğudur.

OÖĞRT; “DYK, ekonomik durumu yetersiz olan öğrenciler için ekstra bir destek olmuş ve başarısının artırılması için imkân sağlamıştır.”

OÖĞRT; “DYK, maddi ve kaynak yetersizliği olan öğrenciler için gerekli yardım sağladı.”

LÖĞRT; “Maddi imkânı olmayan öğrencilerin TEOG, YGS hazırlıklarına katkı sağlamaktadır.”

LÖĞRT; “Dershaneye gitme veya ek ders alma imkânı olmayan öğrenciler için faydalı olmuştur.”

OM; “Dershaneye gitme imkânı olmayan öğrenciler, ders alma imkânına kavuştu.”

LM; “Maddi durumu zayıf öğrencilere sınava hazırlıkta fırsat sunması oldukça faydalıdır.”

LÖ; “Dershaneye gidemeyen öğrencilerin iyi değerlendirebileceği bir kurs...”

Katılımcıların görüşleri incelendiğinde DYK'ların ekonomik yetersizliği sebebiyle dershaneye gidemeyen, özel ders imkanı olmayan öğrencilere fırsat eşit-

liği sunduğu anlaşılmaktadır.

DYK'lar marifetiyle okul dışı eğitim kurumlarına olan ihtiyacın azaltılması hedefi, katılımcıların görüşleri doğrultusunda tam olarak gerçekleşmediği anlaşılmaktadır. Nitekim katılımcılar, DYK'lar okul dışı eğitim kurumlarına ihtiyacı azaltmıştır demek yerine, dershaneye gidemeyen öğrenciler için bir fırsat olduğu üzerinde durmaktadır. Bu durum uzun vadede örgün eğitimin yetersiz olduğu, destek eğitimin şart olduğu kanasının tüm öğrenci ve veli tabanına yayılması tehlikesini barındırmaktadır. Söz konusu olumsuz etkinin okullar ve öğretmenler eliyle gerçekleştiriliyor olması ayrıca dikkate değer ve önlem alınması gereken bir duruma işaret etmektedir. Nitekim bir velinin “Eğitimin bu dönemde yetersiz olması nedeniyle kurslar bir kurtarıcı olarak önemli bir destek sağlıyor.” İfadesi bu algının oluşmaya başladığına işaret etmektedir.

2. Akademik Başarıda Fark Edilir Seviyede Artış

Katılımcılar, DYK'lara katılan öğrencilerin dersleri daha iyi anladıkları, tekrar etme, pekiştirme ve örnek soru çözümlerinin yapılması nedeniyle öğrencilerde özellikle akademik anlamda gözle görülür derecede başarılarının arttığını ifade etmişlerdir. Bir ortaokul öğrencisi; “Hafta sonu kurslarında hafta içindeki derslerimizi tekrar edip onunla ilgili soru çözdük, bu benim daha iyi olmama yardımcı oldu” derken, başka bir ortaokul öğrenci ise; “Derslerimizde daha başarılı oluyoruz.” demiştir. Ortaokul öğretmenleri de kursların ders başarısını artırdığı görüşündedir.

OÖGRT; “DYK'ya katılan öğrencilerin yazılılarda daha yüksek not aldığı gözlenmiştir.”

Hafta sonu kurslarının okuldaki akademik başarıyı artırdığı konusunda bir ortaokul öğretmeni “öğrenci soru çözmeyi öğreniyor ve bu başarı okula da yansı-

yor.”Şeklinde ifade etmiştir. Özellikle ortaokul öğretmenlerinin üzerinde durduğu bir diğer önemli nokta ise öğrencilerin kurslara gönüllülük esasına bağlı olarak gelmesi nedeniyle derslerin daha verimli olduğu ve öğretmen-öğrenci arasında olumlu bir iletişimin kurulmasına katkı sağladığıdır. Öğretmenlerin ifadelerine göre oluşan bu olumlu iletişim hem öğrencide hem öğretmende hususenöğretimsel faaliyetlerde bir farkındalık oluşturmaktadır. Bir ortaokul müdürü bu farkındalığın sadece öğretmen ve öğrenci ile sınırlı kalmadığı;“Velilerde de ciddi farkındalık oluşturmuştur.” İfadesiyle bu etkinin velileri de kapsadığını belirtmiştir.

Lise öğrencileri ise;DYK’ların okul başarısından çok YGS/LYS sınavları için faydalı bir uygulama olduğunu belirtmişlerdir. Konuya ilişkin bazı görüşler şu minvalde olmuştur:

LÖ; “DYK’lar ekstra YGS desteği sağlıyor.”

LÖ; “Kurslar YGS’ye yeni başlayanlar için çok verimli”

LÖ; “YGS’ye hazırlık olduğundan dolayı faydalı oluyor.”

3. Mevsimlik İşçi Öğrencilerve Telafi İmkânı

Çalıştaylar esnasında DYK’ların olumlu yönleri konusunda dikkat çeken ve yüksek bir tekrar frekans değerine sahip olan görüş; genelde eğitim öğretim yılı başladığında farklı mücbir sebeplerle eğitime geç başlayan, özelde ise mevsimlik işçi olarak çalışan ailelerin çocuklarının okula geç başlamalarından kaynaklanan olumsuzlukların giderilmesinde kursların telafi imkânı sunmasıdır. Bu açıdan bakıldığında DYK’ların doğrudan amaçları arasında olmamasına rağmen böyle bir sonucun ortaya çıkması kursların sağladığı, hedeflenmeyen olumlu bir dışsallık olduğu anlaşılmaktadır.

OM; “Dezavantajlı bölgelerde çok fayda sağladı, tarım işçisi öğrencilerimiz

için telafi imkânı doğdu.”

LM; “Dezavantajlı bölgelerden gelen öğrencilerin eksik olan konularını tamamlamalarına imkân sağlıyor.”

OV; “Kurslar öğrencilerin eksikliklerinin giderilmesi konusunda yardımcı oluyor.”

Katılımcıların görüşleri incelendiğinde kursların bu anlamda önemli bir telafi imkânı sunmasının yanı sıra müfredatın tam olarak işlenmesi ve konuların pekiştirilmesi anlamında da önemli katkılar sunduğu anlaşılmaktadır.

OÖĞRT; “Öğrenci için soru çözme ve konuyu pekiştirme imkânı sağlanmıştır.”

OÖĞRT; “Öğrencilerin okulda gördükleri konularla ilgili tekrar etme ve soru çözme imkânı sağlamıştır.”

OÖ; “Hafta sonu kurslarında hafta içindeki derslerimizi tekrar edip onunla ilgili test soru çözmemiz benim daha iyi olmama yardımcı oluyor.”

BÖLÜM III

DESTEKLEME YETİŞTİRME KURSLARINA DAİR OLUMSUZ YÖNLER

Bu bölümde katılımcılardan alınan görüşler çerçevesinde oluşan “Öğrenciye Ait Uygun Vakit ve Sosyalleşememe Problemi”, “Doküman ve Alt Yapı Yetersizliği”, “Taşınmalı Okullarda Kurslara Ulaşım Sorunu ve Devamsızlık Problemi”, “Kurslardaki Nitelik Sorunu ve Seviye Sınıfı Uygulamasının Olmayışı”, “Örgün Eğitimin Yetersizliği Algısının Beslenmesi ve Okul İkliminin Bozulması”, “Kursların Ücretsiz Olmasının Dezavantajları” altı temaya yer verilmiş ve bu çerçeve kapsamında yer alan görüşler raporlaştırılmıştır.

1. Öğrenciye Ait Uygun Vakit ve Sosyalleşememe Problemi

K

atılımcılar, DYK'nın olumsuz yönleri nelerdir? Sorusuna cevap olarak, kursların çoğunlukla hafta sonu yapılıyor olması nedeniyle öğrencilerin haftanın yedi günü okula geldikleri ve kendilerine ayıracak vakitlerinin kalmamasının doğurduğu olumsuzlukları dile getirmişlerdir. Bu olumsuzlukların başında haftanın yedi günü aynı ortam, aynı öğretmenlerin olmasından kaynaklanan monotonluğun bir süre sonra öğrencilerde bıkkınlığa sebep olması zikredilmiştir. Bir ortaokul öğretmeni DYK'ların olumsuz tarafını; “Öğrencinin dinlenememesi yani tatilin olmaması açısından bir dezavantajdır.” Şeklinde dile getirmiştir. Bu açıdan hafta sonu yorulan öğrenci yeni haftaya hiç dinlenmeden yorgun bir şekilde başlayacaktır. Ortaokul katılımcı velilerinden birinin “Hafta içi okula giden öğrenci hafta sonunda okula giderse, öğrenci sosyal çevreden uzaklaşıyor” ifadesi ise tam olarak bu noktaya işaret etmektedir. Bir ortaokul öğrencisi ise; “Hafta sonu kursları olmasın, çünkü bir tek hafta sonu tatilimiz var onu kaybetmek istemiyoruz.” Diyerek öğrenci açısından kendilerine ayıracak nitelikli vakit kalmadığını ifade etmiştir.

OÖĞRT; “Öğrenciler hep derslerle ilişkilendirildikleri için öğrencilerin sosyalleşme açısından eksiklikleri oluyor.”

OÖĞRT; “Öğrencinin her gün dersinin olması, dinlenecek bir vaktinin olması en önemli olumsuzluktur.”

OÖĞRT; “Kursların hafta sonu olmasından dolayı 7 gün okula gelmek, hem öğrenciyi hem de öğretmeni olumsuz etkiliyor.”

LÖĞT; “Tüm hafta boyunca okula geldiği için öğrencilerde belirli bir süre sora monotonluk oluşturmaktadır.”

LM; “Hafta sonu öğretmen iki gün kursa gelmesi hafta içindeki performansını düşürüyor.”

OV; “Hafta sonu kurslarının olumsuz yönleri öğrencinin yoğun dersinin olmasındır.”

OM; “Hem cumartesi hem pazar gelen öğrencilerde bıkkınlık oluşturmaktadır.”

LM; “Öğrencinin haftanın 7 günü aynı ortamı paylaşması ve aynı yüzleri görmesi öğrencide bıkkınlık uyandırmıştır.”

Bir ortaokul müdürü TEOG’un hedefleri arasında da yer alan sosyal, sanatsal ve sportif faaliyetlerin yapılamadığı bu denli yoğun bir program nedeniyle “Sosyal, sanatsal aktiviteler ve insani değerler ikinci plana itiliyor.” demiştir.

2. Doküman ve Alt Yapı Yetersizliği

Katılımcılar, kurslarda yaşanan olumsuzluklardan birinin de ihtiyaç duyulan kaynakların gerek nitelik gerekse nicelik açısından karşılanamaması olduğunu söylemişlerdir. Ayrıca yaprak test gibi materyallerin çoğaltılması ve dağıtılması konusunda da fotokopi imkânının kısıtlı olması bir diğer alt yapı sorunu olarak zikredilmiştir.

Bu konuda yaşanan doküman eksikliği öğrencilerin ödevlendirilmesinde birtakım güçlükler sebep olmaktadır. Merkezi sınavlara hazırlık yapılan derslerde konu anlatıldıktan sonra çok sayıda örnek çözülmesi, farklı soru tipleriyle karşılanması konunun anlaşılması ve pekiştirilmesi bakımından yadsınamaz bir öneme sahiptir. Ancak gerek öğretmenler gerekse öğrenciler bu konuda yaşanan eksikliklerin önemli sorunlara sebep olduğunu dile getirmişlerdir. Bir ortaokul öğretmeni kurslar hakkında ki en olumsuz şeyin “Kurslara özel kaynak, araç ve gereç olmayışı”nı göstermiştir. Nitekim bir ortaokul velisi de aynı düşüneyi

“Kursların en olumsuz yanı yeterli kaynağın olmamasıdır.” Şeklinde ifade etmiştir.

OM; “Basılı bir kaynak kitabın olmaması öğrenci ve velide boşluk oluşturuyor.”

LÖĞRT; “Kazanım testleri zamanında yayınlanmadığı için kaynak sıkıntısı yaşanıyor.”

LM; “Öğrenciye sunulan materyaller nicelik ve nitelik yönünden çok yetersiz.”

LÖĞRT; “Yeterli dokümanın sağlanmaması, dolayısı ile ödev ve takibin yapılamaması”

LÖĞRT; “Hafta sonu kurslarında doküman çok eksik, öğrencileri takip etmekten çok uzak...”

Özellikle lise öğretmenlerinin kaynak konusunda yaşadıkları sıkıntıları daha fazla dile getirmeleri YGS/LYS’nin çok fazla örnek soru çözerek hazırlanılması gereken bir sınav olması etkili olduğu söylenebilir. Ortaokulda kazanım testleri önemli görülürken lisede gerek öğrenci gerekse öğretmenlerden daha çok kaynak ve örnek olması gerektiğine dair bir vurgu ön plana çıkmıştır.

3. Taşınmalı Okullarda Kurslara Ulaşım Sorunu ve Devamsızlık Problemi

Katılımcılar hafta sonu kurslarında yaşanan bir sorunun da taşınmalı eğitim gören öğrencilerin hafta sonu servis hizmeti verilememesi nedeniyle kurs merkezlerine ulaşım konusunda yaşandığını belirtmişlerdir. Özellikle kursların bu alt sosyo-ekonomik düzeydeki öğrenciler için oldukça faydalı olduğu düşünüldüğünde bu konuda yaşanan sorunun dikkate değer mahiyette olduğu anlaşılmaktadır. Bir lise müdürü bu konuda yaşanan olumsuzlukları “Taşıma merkezlerinde istekli öğrencilerin DYK kurslarına katılmalarında sıkıntı yaşanıyor.” Şek-

linde ifade etmiştir. Bir ortaokul öğrencisi de yaşadığı en önemli sorunun “Ulaşım sıkıntısı” olduğunu belirtmiştir. Ayrıca bu sorun alanı tekrarlanma frekansı bakımından yüksek olduğu kadar çalışmaya katılan öğrenci, öğretmen, veli ve idareci gruplarının tamamınca da dile getirilmiştir. Bu nedenle bu konuda yaşanan sorunların tekil örnek olmaktan ziyade taşıma merkezleri açısından genel bir sorun olduğu anlaşılmaktadır.

LM; “Kursa katılmak isteyen ancak ulaşımı zor olan okullara gelemeyen öğrencilerin sorun yaşaması...”

OÖĞRT; “Taşımalı eğitim yapan okullarda evleri uzak olan öğrencilerin servis olmamasından dolayı kursa katılamaması...”

Kurslarda taşıma merkezlerinde öğrenim gören öğrencilerin ulaşım sorunuyla da ilgili olarak yaşanan bir diğer sorun devamsızlık sorunudur. Bu sorun kuşkusuz tek başına ulaşım ile ilgili değildir. Bazı durumlarda ilgisiz öğrencilerin kayıt yapıp derse katılmama davranışı sergilediği görülürken, bazı durumlarda başarılı ve ilgili öğrencilerin kurslardan beklediği verimi alamama nedeniyle kursu bırakma davranışı sergilediği anlaşılmaktadır. Ayrıca devamsızlık probleminin iki boyutu vardır. Bunlardan birincisi kursa devam etmeyen öğrenciler nedeniyle bir süre sonra kursun kapanması, diğeri ise devamsızlık hakkının çok az olması nedeniyle derse mücbir sebeplerden ötürü gelemeyen öğrencinin kaydının silinmesi ve dönem boyunca yeniden kursa yazılamamasıdır.

OM; “Öğrencinin bir müddet geldikten sonra kursu terk etmesi...”

OM; “Öğrencinin devamının ve takibin tam olarak sağlanamaması...”

OM; “Öğrenci devamının sağlanamıyor.”

OÖĞRT; “Öğrencilerin devamsızlık haklarının az olması, bazı iyi öğrencilerin buna takılıp kurstan atılması...”

ÖÖĞRT; “Devamsızlık süresinin çok az olması, en iyi olan ya da en ihtiyacı olan öğrencinin kurstan atılmasına sebep oluyor.”

4. Kurslardaki Nitelik Sorunu ve Seviye Sınıfı Uygulamasının Olmaması

Katılımcı kitle arasında özellikle öğretmen ve öğrenciler kurslarda verilen eğitimin niteliği konusunda bazı soru işaretlerinin olduğunu belirtmişlerdir. Yer yer bazı kurslarda verilen eğitimin niteliksiz olduğu, bazı öğretmenlerin hafta içi yetiştiremediği konuları işlediği, yeterince örnek soru çözümünün yapılmadığı gibi bir dizi şikâyetler dile getirilmiştir. Bu durum başarılı öğrencilerin kursa devam etmemelerine sebep olmaktadır. Özellikle sınıfların seviyelere göre oluşturulmaması, öğretmen açısından da bazı güçlükler doğurduğu anlaşılmaktadır. Öğretmenler ders işlerken alt başarı grubunda ki öğrencilere göre mi, yoksa üst başarı grubundaki öğrencilere göre mi ders anlatmaları gerektiği konusunda bir ikilem yaşamaktadırlar. Bir ortaokul öğrencisi bu durumu “Başarılı öğrencilerin seviyelerine göre sınıfların ayrılmaması ciddi bir sorun” olarak tanımlamıştır.

Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesinde seviye sınıflarının oluşturulmasının önünde herhangi bir engel olmamasına rağmen çoğu okulda bu uygulamanın hayata geçirilmemesinden dolayı öğretmenler sınıflarda alt başarı grubundaki öğrencilerin anlayacağı şekilde ders işlemektedir. Bir lise öğrencisi “Kurslar, iyi öğrenciler için zaman kaybıdır. Çünkü zaten bildiği konular işleniyor kurslarda...” demiştir. İhtiyaca cevap veremeyen kurslar, öğrenci ve velilerde başka arayışların doğmasına sebep olacaktır.

5. Örgün Eğitimin Yetersizliği Algısının Beslenmesi ve Okul İkliminin Bozulması

Katılımcılar, hafta sonu yapılan kursların bazı öğrenci ve velilerde hafta içi yapılan örgün eğitimin yetersiz olduğu, bu nedenle hafta sonu kurslarının açıldığı

algısının yerleşmeye başladığını belirtmişlerdir. Bir lise müdürü hafta sonu yapılan kursların en olumsuz tarafının“Normal eğitimin yetersizliğinin bir kanıtı olması” şeklinde ifade etmiştir.

Katılımcılar ayrıca kursların öğretmenler arasında rekabete sebep olduğu ve bu durumun çalışma barışını bozduğunu ifade etmişlerdir. Çalışmaya katılan bir ortaokul öğretmeni kursların olumsuz tarafının“Ek ders ücretinin artırılmış olması...” olduğunu ifade etmiştir. Kendisine sözlü fasılda bu durumun gerekçesi sorulduğunda, “Geçen yıl aynı okulda 11 Türkçe öğretmeni çalışıyorduk. Öğrencilere kurs açmak için bir öğretmen bulmak konusunda sorun yaşadık. Kimse kurs açma konusunda istekli değildi. Ancak ne zaman ki ek ders ücretleri iki katına çıktı, o zaman öğretmenler kendi aralarında kurs açma konusunda tartışmaya başladılar.”Şeklinde izah etmiştir. Bir ortaokul müdürü de bu kanıyı güçlendirecek şu ifadelere yer vermiştir;

OM; “Kurslar, öğretmenler arasında olumsuz yönde rekabet oluşturarak öğretmenlerin ilişkilerini olumsuz etkilemiştir.”

Okul iklimini ve kültürünü olumsuz etkileyen bu durum sadece öğretmenlerle de sınırlı değildir. Hafta sonu okulda bulunması gereken okul idarecileri/kurs müdürleri, iki saat ek ders almaktadır. Bunu yetersiz bulan bazı idareciler branşları doğrultusunda hafta sonu kurslarındaki dersleri kendileri almaktadır. Bu durum aralarında hiyerarşik bir ilişki bulunan iki farklı kesimi karşı karşıya getirmekte, idare ile öğretmen arasındaki sinerjiyi bozmaktadır. Nitekim bir ortaokul öğretmeni şöyle demektedir;

OÖGRT; “Ders dağıtımında okul müdürlüğü, yani kurs merkezi yetkili olduğu için dersler okul idarecileri arasında paylaşılıyor.”

6. Kursların Ücretsiz Olmasının Dezavantajları

Hafta sonu kursları herhangi bir ayırım yapılmadan tüm öğrencilerin katılabileceği ve ücret ödemedi faydalanabileceği bir yapıda kurgulanmıştır. Bu durum maddi imkânları kısıtlı olan aileler için ek bir ücret ödemeksizin destek eğitimi alma imkânı sunmaktadır. Kurgusu ve işleyişi konusunda eğitimde imkân ve fırsat eşitliğini sağlamaya yönelik olarak atılan bu adım, uygulayıcılar tarafından pek olumlu bulunmadığı anlaşılmaktadır. Özellikle öğretmenler kursların ücretsiz olmasının doğru olmadığı az da olsa bir ücret alınması gerektiğini belirtmişlerdir. Gerekçe olarak; kursların ücretsiz olması nedeniyle öğrencilerin kursa gereken önemi vermemeleri, lakayt tavırlar sergilemelerini bu durumun kursların ciddiye ve verimini düşürmesini göstermişlerdir.

LÖĞRT; “Ücretsiz olduğundan bazı öğrenciler değer vermiyor, devamsızlık had safhada...”

LÖĞRT; “İsteyen her öğrenci geldiğinden bazı öğrenciler iş olsun diye gelip ders düzenini bozuyor.”

LÖĞRT; “Ücretsiz olduğu için talep az nasıl olsa kurs bedava deniyor bu da motivasyonu ve devamlılığı azaltıyor.”

LÖĞRT; “Kursların ücretsiz olması kursları kıymetsiz kılıyor.”

Liselerde görev yapan öğretmenler kurslarda ücret alınmamasından daha fazla olumsuz etkilenmiş gözükmektedir. Bu kapsamda bir lise öğretmeni şunları ifade etmiştir; “Başvuran bütün öğrenciler kursa dâhil edilmemelidir, ciddiyetsizlik oluşmakta, devamsızlık yaptıkları için kurslar kapatılmakta, başarılı öğrenciler mağdur olmaktadır.” Katılımcıların önemli bir bölümü az da olsa bir ücretin alınması gerektiğini belirtirken bir lise öğrenci velisi “Cüz'i değil elle tutulur (dershanelerin 1/3 kadar) ücret alınmalı” demiştir.

BÖLÜM IV

DESTEKLEME YETİŞTİRME KURSLARINADAİR ÖNERİLER

Çalıştaylar esnasında katılımcılara DYK'lar konusunda yaşanan olumsuzlukları ortadan kaldıracak ve kursları daha nitelikli hale getirecek önerileriniz nelerdir? sorusu yöneltilmiştir. Bu soruyla amaç; problemlerin çözümünde eğitimin birincil paydaşları olan öğretmen, öğrenci ve velilerden ne tür çözüm önerileri geleceğini görmek ve bu doğrultuda bir yol haritası belirlemektir. Gelen önerilere bakıldığında bir kısmının kurs idareleri, bir kısmının ise kurs öğretmenlerinin çözebileceği mahiyette olduğu anlaşılmaktadır. Örneğin idarecilerle yapılan çalıştaylarda bir kurs müdürünün “Kurslar denetlenmelidir.” ifadesi, bir yönüyle kendi görev ve sorumlulukları arasında yer alan hususları dışsal bir otorite tarafından gerçekleştirmek istemesinin bir tezahürüdür. Bu nedenle DYK'lar konusunda sorunların çözümü adına her paydaşın kendi üzerine düşen görevi yerine getirmesi işlevsellik adına hayatiyet arz etmektedir. Bu hassasiyetler çerçevesinde aşağıda katılımcılardan gelen önerilere yer verilmiştir.

- Taşımali okullarda servis problemine çözüm bulunmalıdır.
- Öğrencilere kaynak sağlanmalı, kazanım testleri içerik olarak ve sayıca güncellenip geliştirilmelidir.
- 5-6 ve 7. sınıflar için ders seçimi 3 branştan fazla olmalıdır.
- Öğrencilerin dinlenmelerini sağlamak için haftada bir gün boşaltılmalıdır.
- Öğrencilerin dinlenmelerine fırsat verebilmek için kurslar hafta içine alınmalıdır.
- Kurslarda başarıya göre ayarlanmış seviye sınıfları oluşturulmalıdır.
- Kurs ciddiyetinin artırılması için öğrencilerden sembolik de olsa bir ücret

alınmalıdır.

- Kurslar farklı okullarda farklı öğretmenlerce verilmelidir.
- EBA'dakaynak bakımından eksiklikler giderilmelidir.
- Öğretmeni idare hakkaniyetli bir şekilde seçmeli ve dağıtmalıdır.
- Sosyal aktivitelere dönük kurslara daha çok önem verilmelidir.
- YGS'ye hazırlanan öğrencilerin kurslarının en geç ağustos ayında başlamalı müfredatın yetiştirilmesi sağlanmalıdır.
- DYK'larda görev alacak öğretmenlerin seçimine özen gösterilmelidir.
- Kurslar, haftasonu sabah daha geç açılmalıdır.
- DYK'larda ikinci dönem tüm işlerin yeniden başlaması gereksizdir. Yıllık onay alınan kurslar yılsonuna kadar devam etmelidir.
- Hafta içi programlarda faydalı olamayan öğretmen hafta sonu da faydalı olmayacağı gerekçesiyle öğretmenlerin kendi okullarında ki kurslarda görevlendirilmemesi daha sağlıklı olacaktır.

BÖLÜM V

KOÇLUK UYGULAMASININ OLUMLU YÖNLERİ

Bu bölümde katılımcılardan alınan görüşler çerçevesinde oluşan “Yakın İlgile Eğitsel Sorunların Çözümü”, “Yakın İlgile Sosyal Sorunların Çözümü”, “Öğretmen, Öğrenci, Veli İş Birliği ve Ekip Ruhu” temalarına yer verilmiş ve bu çerçeve kapsamında yer alan görüşler raporlaştırılmıştır.

1. Yakın İlgile Eğitsel Sorunların Çözümü

Çalıştaylar kapsamında katılımcılara koçluk uygulamasının olumlu yönleri nelerdir? Sorusu yöneltilmiştir. Daha önce değinildiği üzere çalışma gurubunda öğretmenler, öğrenciler, idareci ve veliler yer almaktadır. Bu soruya verilen ce-

vaplar çalışma gurubunda yer alan katılımcı gruba göre kısmen değişiklik göstermektedir. Özellikle öğrenciler koçluk uygulamasını oldukça olumlu bulduklarını dile getirmişlerdir.

Koçluk uygulaması hali hazırda 8. ve 12. Sınıf öğrencilerine yönelik olması nedeniyle genellikle sınav maratonu konusunda oldukça faydalı olduğu kaydedilmiştir. Bir lise öğrencisi bu kapsamda “Üniversite sınavına hazırlanmak, çalışmanın yanında uzun bir maraton... Bu maratonda bunalıma düştüğümüz zamanlarda koçlar yol gösterici oluyor” ifadelerine yer vermiştir. Başka bir öğrenci ise takiplerini yapanların alanında uzman, eğitimi bilen kişilerden oluşması nedeniyle rahatladıklarını dile getirmiştir. “Eğitim anlamında bilgili ve ilgili kişilerin takibi ve sorumluluğu altında olmak, aklımızdaki soru işaretlerini gideriyor.”

Öğrenciler, koçluk uygulamasının ders çalışma konusunda planlı programlı olmayı ve düzenli çalışmayı sağladığını dile getirmişlerdir. Koçluğun eğitsel anlamda öğrenciler açısından en faydalı taraflarından biri de bir lise öğrencisinin “Koçlar nasıl çalışılacağı konusunda yardımcı oluyor” ifadelerinde yer alan nasıl ders çalışılması gerektiği, ders çalışırken nelere dikkat edilmesi gerektiği hususlarında aydınlatıcı olmasıdır. Bir ortaokul öğretmeni de benzer bir kanaati şu ifadelerle dile getirmiştir; “Koçluk uygulaması, öğrenciyi disipline etmektedir. Öğrenci düzenli ders çalışma alışkanlığı kazanıyor.”

Koçluk uygulamasında bir öğretmene ortalama 5-8 öğrenci düşmektedir. Bu sayı öğrencilerle bire bir ilgilenme, daha fazla vakit ayırma gibi birtakım olumlu dışsallıkları beraberinde getirmiştir. Bir ortaokul öğretmeni bu konuda şöyle demiştir; “Öğrenci ile bireysel ilgilenilmesi, yakın takip edilmesi öğrenciyi eğitime daha çok motive ediyor.” Bir ortaokul öğrencisi koçluk uygulamasıyla ilgili “Bizi yanlarına çağırdıklarında hangi konularda eksiklerimiz var hocalarım bu ko-

nanları bulup dersle ilgili tavsiyeler vermesi beni çok motive ediyor” ifadeleri uygulamanın eğitsel anlamda olumlu yanlarını ifade etmesi bakımından oldukça önemli gözükmektedir.

2. Yakın İlgile Sosyale Sorunların Çözümü

Katılımcılar, koçluk uygulamasının sadece akademik başarıyı artırma ve eğitsel sorunları çözmeye konusundaki faydasının yanında aynı zamanda öğrencilerin sosyal sorunlarıyla baş etmede de olumlu katkılar sunduğunu dile getirmişlerdir. Gerek 8. Sınıf gerekse 12. Sınıf öğrencilerinin içinde buldukları gelişim evreleri düşünüldüğünde 8. Sınıf öğrencilerinin ilk ergenlik, 12.Sınıf öğrencilerinin ise son ergenlik döneminde buldukları bilinmektedir. Ergenlik döneminin mahiyeti gereği zor bir dönem olması ve bu zorluğa sınav kaygısının eklenmesi bu dönemi daha ağır hale getirmektedir. Bu bağlamda bir ortaokul öğretmeni koçluk uygulamasının olumlu yönlerini tarif ederken şu ifadelere yer vermiştir; “Öğrencilerde ergenlik dönemi ile beraber ortaya çıkan bazı olumsuz davranışların minimize edilmesinde faydalıdır.” Başka bir ortaokul öğretmeni ise ergenlik döneminde öğrencinin içe kapanık olması ve “ailesi ile paylaşmadığı durumları öğretmeni ile paylaşması, sorun çözmeye etkili” olduğunu belirtmiştir.

Koçluk uygulamasının bir faydası da öğrenciler için model olabilecek rehberlerin işe koşulmasıdır. Bu konuda bir ortaokul velisi; “Öğrenci öğretmeni model olarak gördüğünden ona sahip çıkan ve sorunlarını dinleyen birinin olması öğrenciye güven kazandırır.” İfadelerine yer vermiştir. Bir ortaokul öğrencisi ise koçluk uygulamasının olumlu yanının “Öğrencilerin sıkıntıları olduğunda koç hocasının yanına gidip sorunlarını gidermesi” olduğunu söylemiştir. Bu dönemde ki öğrencilerin baş etmeleri gereken sorunların artması nedeniyle koçluk uygulamasının sorun çözmeye yardımcı olan boyutunun ön plana çıktığı anlaşıl-

maktadır. Veliler ise uygulamanın az sayıda öğrenci ile nitelikli beraberlik boyutunun faydalı olduğuna dikkat çekmektedirler.

OV; “Koçluk sisteminde öğrenci sayısı az ve belirli aralıklarla görüşüldüğü için öğrenci sorunları giderilmektedir.”

3. Öğretmen, Öğrenci, Veli İş Birliği ve Ekip Ruhu

Çalıştaylarda elde edilen veriler ışığında oluşturulan bir diğer tema ise; öğretmen, öğrenci, veli iş birliği ve ekip ruhunun oluşmasıdır. Katılımcılar, koçluk uygulamasının eğitimin paydaşları arasında bir sinerji oluşturduğu ve iş birliğini geliştirdiğini ifade etmişlerdir. Koç öğretmenler öğrencileri yakından takip etmek ve daha iyi tanıyabilmek için aile ziyaretleri gerçekleştirmektedirler. “Veli ziyaretleri sayesinde öğrenciler daha duyarlı davranmaya ve kendilerini daha değerli hissetmeye” başladığı ifade edilmiştir. Bu ziyaretler neticesinde velilerde öğrenciyle yakından ilgilenildiği hissi oluşmakta ve bunun neticesinde velilerin de taşın altına elini koyma ihtiyacı hâsıl olmaktadır. Bir ortaokul öğretmeni bu durumu şu ifadeleri ile dile getirmiştir; “Veli-okul ilişkisi daha da arttı. Velide çocuğuna daha çok önem verildiği hisleri oluştu.”

Bir ortaokul öğrencisi koçluk uygulamasıyla “Koç öğretmenim sayesinde ailemin ders durumundan haberi oluyor.”İfadesi öğretmen veli işbirliğinin bir yansımasını ifade etmektedir. Başka bir ortaokul öğrencisi de “Velililerimizin her şeyden haberi oluyor ne yapmamamız gerektiği söyleniyor.” Diyerek bu duruma dikkat çekmiştir.

Veliler açısından bakıldığında ise koçluk uygulamasının faydaları bir ortaokul velisinin şu ifadeleri ile ortaya çıkmaktadır. “Öğretmenin öğrenci ile birebir ilgilenmesi sorunların ele alınması ve çözüm yollarının birlikte bulunması bakımından güzel ve son derece önemlidir. Takım halinde çalışma oluyor böyle olun-

ca da öğrencinin başarısı artıyor.” Öğrenciyle bireysel ilgilenmenin öğretmen açısından öğrenciyi tanımanın yanı sıra öğrenci açısından da birçok faydası vardır. Katılımcılar bu faydaların başında, öğrencinin özgüveninin artmasını göstermişlerdir. Öğrencinin bir yetişkin olan ve önemli bir konuma sahip olan biri tarafından takip edilmesi, ilgilenilmesi ve kendisiyle periyodik olarak görüşmeler yapılması, öğrencide kendisinin önemli olduğu düşüncesi oluşturmaktadır.

Koçluk uygulamasının olumlu taraflarından biri de bir lise velisinin değiştiği üzere eğitimin paydaşları arasında artan iletişimin öğrenciyi okulun dışındaki ortamlarda değerlendirme fırsatı sunmaktadır.

LV; “Öğretmen, öğrenci, aile arasında ki iletişimi arttırdığından öğrencinin evdeki durumunu bilmek açısından faydalı...”

Koçluk uygulaması okullarda yaşanan davranış problemleri ve disiplin sorunları konusunda da önemli ölçüde rehabilitasyon sağlamıştır. Öğrenciler kendilerinden ayrıca sorumlu olan ve küçük bir gurubu takip eden “birinin” varlığına karşı sorumluluk hissettiği ve davranışlarına bu çerçevede yön verdiği anlaşılmaktadır.

4. Öğrencinin Kendini Değerli Hissetmesi

Ortaya çıkan fikirler değerlendirildiğinde Koçluk sisteminin en önemli yanlarından biri olarak öğrenciler; kendilerine gösterilen ihtimamdan dolayı çok mutlu olduklarını ve kendilerini daha değerli hissettiklerini belirtmişlerdir. Uzun vadede bu ihtimamın öğrenci başarısı üzerinde önemli etkisi olacağı aşikardır.

Konu ile ilgili iki öğrencimizin görüşü aşağıdadır:

OÖ, “Daha önce sınıf öğretmenlerimiz vardı; ancak bu kadar ilgi göster(e)miyorlardı. Şimdi neredeyse her hafta görüşüyoruz.”

LÖ, “ Koç öğretmenimin, ailemin derslerim için birlikte hareket ettiğini gö-

rünce ben de kendi önemli hissediyorum, başarmam gerektiğini düşünüyorum.”

BÖLÜM VI

KOÇLUK UYGULAMASI OLUMSUZ YÖNLER

Bu bölümde katılımcılardan alınan görüşler çerçevesinde oluşan “İş ve Evrak Yükünün Fazlalığından Kaynaklanan Olumsuzluklar”, “Koçluk Konusunda Yeterince Bilgilenmenin Yapılmaması”, “Öğrencilerin Koçluğa Yüklelediği Anlamlar ve Beklentinin Karşılama Düzeyi” temalarına yer verilmiş ve bu çerçevede kapsamında yer alan görüşler raporlaştırılmıştır.

1. İş ve Evrak Yükünün Fazlalığından Kaynaklanan Olumsuzluklar

Çalıştığınız ikinci oturumunda katılımcılara koçluk uygulamasının olumsuz tarafları nelerdir? Sorusu yöneltilmiştir. Bu kapsamda alınan geri bildirimler ışığında en çok dillendirilen hususlar; öğretmenlerin iş yükünün çok olması, koçluk uygulamasında çok fazla evrak yükünün bulunması, koç öğretmenlerle öğrencilerin görüşebileceği boş vakitlerin bulunamaması gibi durumlar olmuştur. Katılımcılardan bir ortaokul velisi “Öğretmen yoğun çalışma ortamından dolayı öğrenci ile ilgilenemiyor” diyerek bu konuda öğretmenler üzerinde oluşan yoğun iş yüküne dikkat çekmiştir. Bir lise müdürü ise “Öğretmenin ders yükünün fazla olması” olmasının koçluk uygulamasının sağlıklı işleminin önündeki en temel etken olduğunu ifade etmiştir.

Koçluk uygulamasının teoride kurgulandığı gibi uygulanamamasının sebebi sadece öğretmenlerin iş yükünün fazla olması değil, aynı zamanda koçluk uygulamasında doldurulması gereken evrakların fazla olması gösterilmektedir. Bir lise öğretmeni bu durumu şu ifadeleri ile dile getirmiştir; “Evrak yönünden çok baskı yapılması, sistemin öğretmen tarafından negatif algılanmasına neden olu-

yor.” Bu konuda yaşanan bir diğer olumsuzluk ise; sınıf rehberliği olan öğretmenlere koçluk kapsamında tekrar öğrencilerin verilmesi olarak gösterilmiştir. Koçluk uygulamasının olumsuz tarafları nelerdir? Sorusuna bir ortaokul öğretmeni “Sınıf rehberliği yanında 7-8 öğrenci ile ilgilenmenin öğretmene doğurduğu zorluk...” şeklinde cevap vermiştir.

LÖĞRT; “Evrak yükünün fazla olması ilgilenme zamanını ve verimi düşürüyor.”

LM; “Evrak yoğunluğunun fazla olması, evrak eksensli yürütülme riskini artırıyor.”

OÖĞRT; “Zaten evrak yükü altında ezilen öğretmenlerin iş yükünün daha da artması...”

İş yükünün fazlalığı konusunda yaşanan olumsuzlukların yanı sıra özellikle öğretmenlerin koçluk uygulamasında evrak yükünün fazlalığından şikâyetçi olmuşlardır. Öğretmenler bu konuda “Çok fazla evrak işinin olması ve evrakların yetiştirilmesinin belirli bir süreye sıkıştırılması...” şeklinde şikâyetlerinin bir yanlış anlama nedeniyle gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Şöyle ki; Okul müdürlerine ve Rehber öğretmenlere verilen eğitimlerde kendilerine koçluk uygulamasında bir yıl içerisinde doldurulması gereken zorunlu evrakın 6 adet olduğu, onun dışındaki evrakların isteğe bağlı olduğu ancak doldurulması durumunda faydalı olacağı ifade edilmiştir. Ancak doldurulması tavsiye edilen evrakların, bazı okullarda zorunluymuş gibi algılanması ve öğretmenlere bu şekilde yansıtılması koçluk sisteminin uygulamasında bazı öğretmenlerin rahatsızlık duymalarına neden olmuştur.

2. Koçluk Konusunda Yeterince Bilgilenmenin Yapılmaması

Katılımcılar, koçluk uygulamasının olumsuz taraflarından bir diğerinin ise;

gerek öğretmenlerin gerekse öğrencilerin koçluk uygulaması konusunda yeterince bilgilendirilmemiş olmasını göstermişlerdir. Özellikle öğretmenler bu konuda yeterince bilgi sahibi olmamaları nedeniyle, koçluk uygulamasını öğrencilerin çözdüğü soru takibini yapmak olarak algılamışlardır. Yine koçluk uygulamasının tam olarak anlaşılması nedeniyle ayda bir öğrencilerle görüşme gibi koçluğun felsefesinden uzak bir yaklaşımın benimsendiği anlaşılmaktadır. Bu kapsamda bir ortaokul öğretmeni koçluk uygulamasının başarıya uygulamasının önünde ki engellerden birin de yeterince uygulamanın bilinmemesinden kaynaklandığını ifade etmiştir.

OÖĞRT; “Öğrenci ve öğretmenlerin koçluk sistemi hakkında yeterli bilgiye sahip olmamasından dolayı uygulamada istenilen sonucun tam olarak elde edilememesi...”

Koçluk uygulamasında her branştan öğretmen görev almaktadır. Rehberlik etme konusunda daha yetkin olmaları gereken ve koçluk uygulamasının taşıyıcıları sayılan rehber öğretmenlerin dahi bu uygulama konusunda yetersiz kaldıkları bir ortaokul müdürünün şu ifadelerinden anlaşılmaktadır; “Rehber öğretmenlerin koçluk sistemi ile ilgili detaylı bir eğitime tabi tutulmaması uygulamanın olumsuzlukları arasında yer almaktadır.” Başka bir ortaokul müdürünün ise “Koçluk sistemi ile ilgili öğretmenlerin uzman kişilerce bilgilendirilmemesi...”ni olumsuzluk olarak ifade etmesi dikkat çekicidir. Nitekim bunu söyleyen ve bu durumdan şikâyetçi olanlar koçluk uygulamasını bizzat öğretmenlere anlatması ve tanıtmaları gereken kişilerdir. Buradan hareketle koçluk uygulamasının okul müdürlerince yeterince anlaşılması ve uygulayıcı öğretmenlere yeterince anlatılmadığı ortaya çıkmaktadır. Koçlara yeterince eğitim verilememesi nedeniyle bir lise öğretmenin ifade ettiği gibi “Koçlar tam olarak ne yapacaklarını bi-

lememesi...”ve“Koçluğun yanlış anlaşılması nedeniyle baştan savılması...” uygulamadan istenen sonuçların alınamamasına sebep olmaktadır. Bir lise müdürü ise bu bilgi eksikliği nedeniyle “Koçlukla rehberliğin karıştırılması ve olumsuz durumlar ortaya çıkması...” söz konusu olmaktadır.

LÖĞRT; “Öğretmenlerin koçlukla ilgili yeterli donanıma sahip olmaması...”

LM; “Koçluk sisteminde öğretmenlerin sistem ile ilgili bilgi eksikliği...”

3. Öğrencilerin Koçluğa Yüklelediği Anlamlar ve Beklentinin Karşılanma Düzeyi

Çalıştaylarda katılımcı grup arasında yer alan ortaokul öğrencilerinin görüşlerine dikkat edildiğinde koçluk uygulamasından beklentilerinin çok yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu aşarı beklenti durumunu bir öğretmen şöyle ifade etmektedir; “Öğrenciler koç öğretmenlerin elinde sihirli bir değnek olduğunu düşünerek bütün sorunlarının çözümünü öğretmen tarafından bekledikleri için öğretmene çok fazla yük biniyor.” Benzer bir ifade de şöyledir;

LÖĞRT; “Bazı öğrenciler koçluk sistemini abartarak öğretmeninden çok fazla beklentiye giriyor.”

Bu ifadeler değerlendirildiğinde öğrencilerin, Koçluk sistemiyle çok fazla bir beklenti içine girdikleri anlaşılmaktadır. Oysaki Koçluk sisteminde öğretmenlerin; öğrencilerin ders durumu, genel başarı durumu gibi özellikleriyle ilgilenmeleri hedeflenmiştir.

Koçluk uygulamasında öğrenci sayısının çok olduğu okullarda bazı öğrenciler için öğrencinin daha önce tanımadığı ve dersine girmediği öğretmenler koç olarak belirlenmiştir. Bu durum sadece öncesinde bir tanışıklığın olamaması açısından değil aynı zamanda öğretmenle öğrencinin boş vakitlerinin denk gelmesi sorununu doğurması nedeniyle de olumsuzluklara sebep olmuştur. Bu ko-

nuda bazı öğrencilerin görüşleri şöyledir;

OÖ; “Bazı öğrencilere hiç tanımadıkları öğretmenler verdiler o öğretmenlerin bazıları öğrencilerle ilgilenmedi öğrencilere tanıdıkları öğretmenlerin verilmesi gerekir.”

OÖ; “Koç öğretmenlerin koçu oldukları öğrencilerin dersine girmemesi olumsuzluk doğramaktadır...”

LÖ; “Sabahçı öğrencilere öğlenci öğretmenlerin koçluk yapması sorun oluyor.”

LÖ; “Özellikle bazı hocaların öğrenci ile irtibatı yok çünkü öğrencilerin derslerine girmeyen hocalar veriliyor.”

Lise öğrencilerinin bir kısmı ise koçluk uygulamasının son sınıfta başlamasının doğru olmadığı, son sınıfa gelene kadar yapılması gerekenlerin ıskalandığı görüşündedir. Bu öğrencilere göre; “12.Sınıf öğrencilerinin ders programlarının fazlalığı sebebiyle koçluğun önceki yıllarda olmasının daha faydalı olacaktır.”Başka bir lise öğrencisi de “12.sınıfta değil de daha önce başlasaydı daha yararlı olurdu.” İfadelerine yer vermiştir. Açıkçası katılımcıların önemli bir bölümü koçluk uygulamasının gerek sadece sekizlerde gerekse sadece on ikilerde olmasının yetersiz olduğunu, koçluk uygulamasının alt sınıflara ve sınav odağından uzaklaştırılarak yaygınlaştırılması gerektiği vurgulanmıştır.

BÖLÜM VI

KOÇLUK UYGULAMASINA DAİR ÖNERİLER

Katılımcılara koçluk uygulamasının daha verimli olması için nelerin yapılması gerektiği sorulmuştur. Öneriler kısmında en çok ön plana çıkan husus koçluk uygulaması konusunda özellikle uygulayıcı öğretmenlere eğitimlerin veril-

mesi gerekliliđi olmuştur.

- Koçluk uygulaması için evrak yükünden vazgeçilmeli fiili çalışma desteklenmelidir.

- Koçluk uygulamasında gönüllük esasından ziyade ek ders verilmeli, uygulamalar denetlenmelidir.

- Koçluk alanları belirlenmeli öğrenci resmi olarak koç talep etmelidir.

- Koçluk sistemi 11. sınıflardan başlayarak yapılmalıdır.

- Koçluk yapan öğretmenler rehberlik eğitimi almalıdır.

- 12.sınıfa gelinceye kadar geç kalınıyor koçluk uygulaması alt sınıflardan başlamalıdır.

- Koçluk sisteminde görevli öğretmenlerin her dönem sonunda il bazında toplanıp değerlendirme yapılmalıdır.

- Koçluk sistemine rehberlik öğretmenleri daha fazla destek vermelidir.

- Öğrencilerin sadece sınava hazırlanması yönünde değil farklı alanlarda da kendini geliştirmeleri yönünde çalışmalar yapılmalıdır.

- Koçluk uygulaması gönüllük esasına göre olmalı ve gönüllü öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmelidir.

- Öğretmene verilen öğrenci sayısı azaltılmalı okulda zaman geçirilecek koçluk odası oluşturulmalıdır.

- Koçluk uygulamasında daha çok uygulama ve daha az evrak olmalıdır.

- Sistem hakkında öğrenci ve öğretmenler daha çok bilgilendirilmeli rehberlik saati gibi koçluk saati olmalıdır.

- Bilgilendirici kitapçık ve broşürler hazırlanıp ilgililerle paylaşılmalıdır.

Sonuç ve Değerlendirme

Tarama ve geliştirme formatında gerçekleştirilen çalıştaylar kapsamında DYK ve Koçluk uygulaması ayrıntılı bir şekilde ele alınmış ve analiz edilmiştir. Raporun ilgili bölümlerinde her iki uygulamanın olumlu, olumsuz yönlerine ve geliştirme faaliyetleri kapsamında önerilere yer verilmiştir.

DYK'lar konusunda genel bir değerlendirme yapılacak olursa; kurslar, ortaokullarda belli ölçüde faydalı olduğu, akademik başarının artmasına katkı sağladığı ancak öğrencilerin spora, sanata ve kültüre vakit ayıramadıkları, haftanın yedi günü okulda olmalarından kaynaklanan bazı olumsuzluklar yaşadıkları anlaşılmaktadır. Özellikle ortaokullarda sadece akademik derslerden kurs açılması farklı etkinliklerin yapılabileceği hobi kurslarının da açılması bu olumsuzlukların azaltılması konusunda faydalı olacaktır.

Liselerde kursların ortaokullardaki kadar etkili olmadığı, YGS sınavının içeriğinden dolayı liselerdeki kursların bazı öğrencilere istenilen katkıyı sunmadığı anlaşılmaktadır. Özellikle başarılı öğrencilerin bu sebeple kurslara katılmadığı ifade edilmektedir. Kurslarda devamsızlık oranlarının en yüksek olduğu yerlerin daha çok liseler olması bu veriyi desteklemektedir. Bu konuda yapılması gereken; özellikle lise türü kurslarda seviye sınıfları oluşturmak ve seviyeye göre ders işlemek olacaktır.

Kursların olumlu ve olumsuz yönlerine raporun ilgili yerlerinde ayrıntılı bir şekilde yer verilmiştir. Ancak eğitim sistemi açısından gözden kaçırılmaması ve uzun vadeli politika gelişimi açısından kurslar, ciddi riskler taşımaktadır. Bu risklerin başında kuşkusuz örgün eğitimin yetersiz olduğu ve destek eğitimin kaçınılmaz olduğu düşüncesinin çok geniş tabana yayılması gelmektedir. Bu açıdan kursların palyatif bir çözüm olduğu unutulmamalı, eğitim sistemi içerisinde

de çarpık bir yapı olarak kurumsallaşmalarına izin verilmemelidir.

Koçluk uygulaması konusunda ise genel bir değerlendirme yapılacak olursa; koçluk uygulamasının genel itibarıyla olumlu algılandığı anlaşılmaktadır. Olumsuzluklar konusunda dile getirilen hususlar ise; uygulamanın aksayan yönlerine işaret etmektedir. Koçluk uygulamasının yeni olması bakımından henüz tam oturmadığı, bazı uygulayıcıların özellikle yanlış anlaşılmalardan dolayı koçluğu tam olarak içselleştir(e)mediği gözlenmiştir. Özellikle öğretmenlere koçluk konusunda verilen eğitimlerin yetersiz olduğu bu nedenle koç öğretmenlerin sorun yaşadıkları anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin yaşadıkları bir diğer olumsuzluk ise iş yüklerinin fazla olması ve öğrencilerle yeterince ilgilenilebilecekleri vakitlerinin olmamasıdır. Bu konuda koçluk eğitimlerinin artırılması ve zaman tanziminin yapılması gerekmektedir.

Koçluk uygulamasının aksayan yönleri iyileştirildiği ve tüm boyutlarıyla yerleşmesine imkân ve zaman tanındığı takdirde çok başarılı sonuçlar doğuracağı düşünülmektedir. Koçluk uygulamasında acilen yapılması gereken, uygulama sadece sınav odaklı olmaktan çıkarılmalı ve alt sınıflara da yaygınlaştırılmalıdır. Bu durum son sınıflarda yapılacak koçluğun kalitesini ve verimini artırdığı gibi orta vadede birçok konuda olumlu sonuçlar doğuracaktır.